

Ekonomistyrningsregler

Gnesta kommun

Beslutsinstans	Kommunfullmäktige
Beslutad	2022-12-19
Senast reviderad	Välj datum
Giltig till	Tills vidare
Dokumentansvarig	Ekonomichef
Diarienummer	KS.2022.411

Innehållsförteckning

Om ekonomistyrningsreglerna.....	3
Ekonomiska ramar	3
Kommunens finansiella mål	3
Driftbudget	3
Omdisponering inom driftbudget.....	4
Finansieringsprincip	4
Taxor och avgifter	5
Investeringar	5
Omdisponering inom investeringsbudgeten.....	5
Exploateringar	5
Uppföljning av verksamhet, ekonomi och intern kontroll.....	5
Verksamhetsuppföljning	5
Ekonomisk uppföljning	6
Åtgärder vid avvikelser vid budgetuppföljning	6
Driftbudget.....	6
Investeringsbudget.....	7
Intern kontroll	7
Processer för planering och uppföljning.....	7
Planering året innan budgetåret.....	7
Uppföljning under budgetåret	8
Bokslut och årsredovisning	8
Uppsiktsplikt.....	9

Om ekonomistyrningsreglerna

Detta dokument samlar de ekonomistyrningsregler som gäller i Gnesta kommun.

Dokumentet gäller till dess att det uppdateras och ersätts av en ny version.

Ekonomistyrningsreglerna avser den taxe- och skattefinansierade verksamheten. För den verksamhet som drivs i bolagsform sker styrningen med hjälp av ägardirektiv och andra styrande dokument.

Ekonomiska ramar

I Gnesta kommun bedrivs verksamheter med varierande förutsättningar, vilket innebär att ekonomiska ramar och mål inte kan utformas på samma sätt för alla verksamheter. För kommunens skattefinansierade verksamheter (till exempel skola, omsorg, gata och park) utgår resursfördelningen utifrån en analys av utfallet i senaste bokslut och aktuell prognos för innevarande år. Detta för att få en bild av de aktuella resursbehoven. För att få fram en ekonomisk ram vägs även kommunens befolkningsprognos, viktiga indexförändringar, ambitionsförändringar samt eventuella rationaliseringsbehov in i det slutliga förslaget till resursfördelning.

Kommunens avgiftsfinansierade verksamheter som är reglerade enligt självkostnadsprincipen (vatten, avlopp och renhållning) utarbetar budgetar utifrån fullmäktiges beslut om taxa. Som huvudprincip, om inte särskilda omständigheter råder, ska dessa verksamheter anpassa kostnaderna i förhållande till taxeintäkterna. För affärsdrivande verksamheter, det vill säga som verkar på en konkurrensutsatt marknad, fastställer fullmäktige resultatkrav som ligger till grund för budgetarbetet.

Kommunens finansiella mål

Kommunfullmäktige fastställer i framtidsplanen kommunens finansiella mål.

Kommunens budgetmodell ska säkerställa att budgeten som utarbetas i framtidsplanen följer kommunens finansiella mål. Eventuella avvikelser mot de finansiella målen ska dokumenteras och lyftas för beslut i kommunfullmäktige.

Driftbudget

Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd/enhet ramar enligt följande:

Politisk nämnd/enhet	Förvaltning
Kommunfullmäktige	Kommunstyrelseförvaltningen
Kommunstyrelsen inklusive taxekollektivet	Kommunstyrelseförvaltningen, Samhällsbyggnadsförvaltningen
Samhällsbyggnadsnämnden	Samhällsbyggnadsförvaltningen
Barn- och utbildningsnämnden	Barn- och utbildningsförvaltningen

Socialnämnden	Socialförvaltningen
Revision	Kommunstyrelseförvaltningen
Valnämnd	Kommunstyrelseförvaltningen
Överförmyndarnämnd	Kommunstyrelseförvaltningen
Övriga nämnder	Kommunstyrelseförvaltningen
Kommungemensamma poster	Kommunstyrelseförvaltningen
Finansieringsenheten	Kommunstyrelseförvaltningen

Nettoramen är fast och får inte överskridas utan kommunfullmäktiges godkännande. Nämnderna ansvarar för att detta följs och ska vidta åtgärder vid eventuellt överskridande. Nämnd fördelar, inom tilldelad ram, medel mellan olika verksamhetsområden, och den tilldelade budgeten ska kommuniceras och förankras i organisationen så att de ekonomiska förutsättningarna blir tydliga för alla medarbetare. Verksamheterna ska planera och genomföra effektiva inköp så att kommunens resurser används på bästa möjliga sätt.

Förvaltningschef ansvarar för att kontinuerligt utvärdera aktuellt resultat i relation till budget samt att månadsvis, utom januari, och juni lämna rapport om ekonomi och eventuella förslag till åtgärder till nämnderna.

Styrning och planering av projekt och investeringar ska prioriteras. Kontinuerlig ekonomisk rapportering under projektets gång ska ske. Gjorda investeringar belastar driftsbudgeten för kommunen totalt med kostnader i form av avskrivningar samt internränta under de antal år de bedöms nyttjas i verksamheterna.

Omdisponering inom driftbudget

Omdisponeringar mellan olika nämnder med belopp upp till 1 miljon kronor beslutas av kommunstyrelsen och belopp över 1 miljon kronor beslutas av kommunfullmäktige (beloppsgränserna avser per gång).

Omdisponeringar mellan verksamhetsområden inom nämndens nettoram beslutas av respektive nämnd och redovisas med konsekvensbeskrivning och finansiering till nämnden. Omdisponeringar mellan verksamhetsområden men inom nämndens ram kan regleras i delegationsordning.

Omdisponering av medlen inom verksamhetsområden beslutas av förvaltningschef.

Omfördelning av lönedel efter årlig lönerrevision kan göras av kommunstyrelsen.

Finansieringsprincip

Samtliga beslut om intäkts-/kostnadsförändringar och investeringar i samtliga nämnder ska vara finansierade. Det ska alltså finnas budgetmedel anslagna. Om det

undantagsvis uppstår behov av till exempel kostnadsökningar ska ett beslut tas av kommunfullmäktige och kommunens eget kapital användas.

Taxor och avgifter

Uppräkning av taxor och avgifter ska ske på ett sådant sätt att avgiften/taxan följer kostnadsutvecklingen inom verksamheten. Nivån på avgifter/taxor ska ses över årligen. Eventuella förändringar ska beslutas av ansvarig nämnd och kommunfullmäktige. För vissa taxor har fullmäktige beslutat om en årlig indexuppräkning och då sker inget årligt beslut.

Investeringar

I framtidsplanen ska en investeringsbudget på tre år per verksamhet upprättas. Verksamhetsinvesteringar (normalt förekommande investeringar i verksamheten, till exempel möbler, datorer med mera, även kallade reinvesteringar) beslutas av respektive nämnd upp till ett belopp om 500 tkr per investering. Nämnden kan om man så vill delegera till förvaltningschef om att fatta beslut om verksamhetsinvesteringar.

Övriga investeringar skrivs fram av respektive nämnd till kommunstyrelsen för ianspråktagande. Varje investeringsbeslut ska beredas med uppgifter om förstudie, ekonomisk kalkyl, inkluderande påverkan på driftskostnader samt konsekvensbeskrivning.

Investeringar för den avgiftsfinansierade verksamheten ska kopplas till det ekonomiska utrymme som taxan medger.

Omdisponering inom investeringsbudgeten

Omdisponeringar av investeringsanslag upp till 5 mkr per tillfälle beslutas av kommunstyrelsen. Omdisponeringar av investeringsanslag över 5 mkr per tillfälle beslutas av kommunfullmäktige.

Exploateringar

I framtidsplanen ska en exploateringsbudget för den närmaste treårsperioden upprättas. Exploateringsbudgeten ska visa alla pågående och planerade exploateringsområden samt redovisa kommande intäkter och kostnader.

Uppföljning av verksamhet, ekonomi och intern kontroll

Verksamhetsuppföljning

Uppföljning av kommunfullmäktiges inriktningsmål sker i delårsrapporten och i årsredovisningen och bildar tillsammans med jämförelser av kvalitet/ekonomi och

volymuppgifter ett viktigt underlag för eventuella revideringar inför nästa planeringsperiod.

Nämnderna ansvarar för att följa upp sin egen verksamhetsplan och dess verksamhetsmål vid tertialrapporterna per april, augusti (delår) samt december (årsredovisning).

Bedömningen av om övriga delar i det kommunala uppdraget utförs på ett tillfredsställande sätt görs bland annat genom årsredovisning, muntliga och skriftliga redovisningar i nämnder och fullmäktige.

Ekonomisk uppföljning

Nämnderna ska upprätta budgetuppföljning med en uppdaterad prognos för helåret efter samtliga månader med undantag för januari och juni, samt förenklad uppföljning för juli. Nämndernas ekonomiska uppföljningar per tertial, april, augusti (delår) samt december (årsredovisning) ska redovisas till kommunstyrelsen. Delårsbokslut för årets åtta första månader samt årsredovisning redovisas för kommunfullmäktige.

Nämnderna ska månatligen följa de investeringar som påverkar nämndens verksamhet och ekonomi påtagligt. Uppföljning av investeringar för kommunal verksamhet ska göras till kommunstyrelsen vid avvikelse om tio procent, dock lägst 100 tkr, eller om betydande förskjutningar i genomförandet kan befaras. Uppföljning ska göras så fort avvikelsen blir känd.

Gnesta kommunkoncern ska redovisa sin verksamhet i årsredovisningen då även den slutliga avstämningen av framtidsplanen med mål och budget görs. Årsredovisningen är en beskrivning av processen från ord till handling, från inriktningen i framtidsplanen till faktiskt utfall. Årsredovisningen ska behandlas av kommunfullmäktige senast 30 juni.

Åtgärder vid avvikelser vid budgetuppföljning

Driftbudget

Förvaltningschef har det övergripande ansvaret för budgetuppföljning inom förvaltningen. Respektive enhetschef ansvarar för att driftbudgeten hålls inom den egna verksamheten. Vid förändringar ska respektive enhetschef beakta vilka konsekvenser dessa kan få ur ett koncernperspektiv. Förvaltningschef tillsammans med enhetschef ansvarar för att göra en helhetsanalys av de ekonomiska effekterna av vidtagna åtgärder ur ett koncernperspektiv. Om förvaltningschef bedömer att nödvändiga åtgärder inte kan vidtas ska förvaltningschefen rapportera detta till nämnd.

Nämnden är då skyldig att besluta om åtgärder inom ramen för sina befogenheter så att budget kan hållas. Detta innebär att förvaltningen, samtidigt som det befarade underskottet redovisas för nämnden, ska ge förslag till hantering av underskottet.

Kommunstyrelsen har ett samlat ansvar för kommunens ekonomi. I de fall kommunstyrelsen finner att nämnd inte fullföljer sina uppdrag från kommunfullmäktige, kan styrelsen besluta om åtgärder till nämnden att genomföra inom given budgetram alternativt väcka ärende i kommunfullmäktige.

Investeringsbudget

Nämnderna ska månatligen följa de investeringar som påverkar nämndens verksamhet och ekonomi påtagligt. Vid avvikelse om tio procent, dock lägst 100 tkr, eller om betydande förskjutningar i genomförandet kan befaras ska förhållandet anmälas till kommunstyrelsen på nästkommande sammanträde.

Intern kontroll

Enligt kommunallagen ska varje nämnd inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat om samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnden ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten i övrigt bedrivs på ett tillfredställande sätt.

Kommunstyrelsen har ett övergripande och samordnande ansvar för intern kontroll inom hela kommunen. Som utgångspunkt finns ett reglemente för intern kontroll som gäller hela den kommunala koncernen. Kommunstyrelsens roll är att:

1. driva det koncernövergripande internkontrollarbetet och
2. följa upp den interna kontrollen inom den kommunala koncernen.

Processer för planering och uppföljning

Planering året innan budgetåret

Kommunen

Syftet med den årliga planeringsprocessen är att skapa prioriterade och tydliga mål och utifrån dem besluta om budget och ägardirektiv. Processen är under omarbetning men nedan lämnas en övergripande beskrivning av nu gällande planeringsprocess för kommunen.

Mars: Kommunens ledningsgrupp bereder planeringsförutsättningar, omvärldsanalys, utmaningar och nyckeltal för presentation på gemensam framtidsdag.

April: Kommunstyrelsen informeras om planeringsförutsättningar. Gemensam framtidsdag hålls för nämndernas presidier.

April – augusti: Utarbetning av preliminära ramar samt politiska beredningar

September – oktober: Utifrån dialogerna tar den styrande majoriteten fram ett förslag om mål och budget för hela kommunen inför kommande år.

Oktober – november: Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutar om mål och ekonomisk tilldelning för kommunen och dess nämnder.

November – december: Nämnderna beslutar om internbudget.

Koncernen

Bolagskoncernens budgetprocess är fristående från kommunens. En enhetlig process för hela kommunkoncernen kommer att arbetas fram i takt med att kommunens budgetprocess omarbetas.

Uppföljning under budgetåret

Kommunen följer upp mål och budget tre gånger per år. Detta sker i tertialrapporterna i april, delårsrapport per augusti och i årsredovisningen. Denna uppföljning presenteras för kommunstyrelsen. Nämnderna gör ekonomiska uppföljningar för samtliga månader med undantag av januari och juni. Kommunkoncernen gör gemensam uppföljning i årsredovisningen.

Maj: Kommunen gör en första uppföljning efter årets fyra månader. Uppföljningen innehåller ekonomiskt periodutfall för drift och investeringar, samt helårsprognos. Alla ansvariga nämnder och styrelser ska ta ställning till om det finns åtgärdsbehov i förhållande till uppföljningen.

September: Efter åtta månader upprättar den kommunala koncernen ett officiellt delårsbokslut. Delårsbokslutet innehåller uppföljning och analys av mål, budget och helårsprognos för det ekonomiska resultatet. Kommunrevisionen gör en övergripande granskning av delårsbokslutet. Delårsbokslutet beslutas i nämnder och bolagsstyrelser. Eventuella åtgärdsbehov analyseras. Delårsrapporten fastställs av kommunfullmäktige i oktober.

Bokslut och årsredovisning

Arbetet med den kommunala koncernens bokslut och årsredovisning följer följande process:

Februari: Den löpande uppföljningen avslutas, i februari efter budgetåret, med nämndernas och bolagens årsbokslut, samt kommunens och koncernens årsredovisning. Årsredovisningen innehåller koncernövergripande analyser samt uppföljning av koncernens mål och resultat. Revisionen gör en granskning av koncernens årsredovisning.

April: Kommunfullmäktige fastställer årsredovisningen samt beslutar om ansvarsfrihet för kommunstyrelsens och nämndernas ledamöter.

Tillsammans med jämförelser och statistik utgör delårsrapporten och årsredovisningen ett viktigt underlag för kommunen när det gäller beslut om förändringar för nästa planeringsperiod. På så sätt utvecklas kommunens verksamhet kontinuerligt samtidigt som den har politiska mål som styr verksamheten.

Uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen ansvarar för att hålla uppsikt över hela den kommunala koncernen. Uppsiktspliktens genomförande tar sin utgångspunkt i budget, flerårsplan, ägardirekt samt nämnds- och affärsplaner. Nämnderna samt moderbolaget i bolagskoncernen rapporterar till kommunstyrelsen avseende utvecklingen av verksamhet och ekonomi i uppföljningar enligt ovan. Väsentliga avvikelser ska lyftas fram av koncernenheterna, då syftet är att tidigt kunna sätta in åtgärder.

Uppföljningen av kommunens bolag sker genom bolagsstyrningsrapporter för varje bolag. Bolagsstyrningsrapporter är en del i den rapportering som kommunstyrelsen kan använda som underlag för att pröva den bolagiserade verksamheten. Med utgångspunkt i Anvisningar till bolagsstyrningsrapport ska bolagen i Gnesta kommunkoncern i särskild skrivelse rapportera till Gnesta Kommunkoncern AB. Moderbolaget i koncernen ska sedan ta fram en sammanfattande styrningsrapport över koncernen och rapportera denna vidare till kommunstyrelsen.

Uppsiktspliktens genomförande kombineras med budgetberedningsprocessen som beskrivs ovan. Under denna process rapporterar nämnderna och styrelserna om sin verksamhet för det gångna året och hur planeringen löper för innevarande år och utsikter och prognoser för kommande år. Arbetet med intern kontroll, är också en del av uppsiktsplikten.